

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ
АКТАНЫШ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ ЧУРАКАЙ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

423746, Чуракай авылы, Совет ур.,
69 йорт

СОВЕТ ЧУРАКАЕВСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АКТАНЫШСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

423746, село Чуракаево, ул.
Советская, дом 69

РЕШЕНИЕ

09.04.2021

№5

Актаныш муниципаль районы Чуракай авыл жирлегендә инициатив проектларны
гамәлгә ашыру тәртибе түрүнда

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 74 һәм 86 статьялары, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары түрүнда» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьялары нигезендә, Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Чуракай авыл жирлегендә яшәүчеләрнең инициатив проектларда катнашуын активлаштыру максатында, Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы «Чуракай авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Уставы нигезендә, Актаныш муниципаль районы Чуракай авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Чуракай авыл жирлегендә инициатив проектларны гамәлгә ашыру тәртибен күшымта нигезендә расларга.
2. Элеге каарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районының рәсми сайтында «Чуракай авыл жирлеге» бүлгөндө урнаштырырга.
3. Элеге каарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

Совет Рәисе

 P.P.Хайдаров

Татарстан Республикасы
Актаныш муниципаль районы
Чуракай авыл жирлеге

Советы каарына 09.04.2021
ел,
№1 күшымта

Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы
Чуракай авыл жирлегендә инициатив проектларны
тәкъдим итү, керту, фикер алышу һәм карау тәртибе

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1нче статья. Әлеге тәртипне җайга салу предметы

1. Әлеге тәртип Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Чуракай авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Уставы (алга таба - жирлек Уставы) нигезендә, инициатив проектларны тәкъдим итү, керту, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу белән бәйле рәвештә барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрне җайга сала.

2. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбенә финанс ярдәме алу өчен тәкъдим ителә торган инициатив проектларны тәкъдим итү, керту, фикер алышу, карау һәм сайлап алу белән бәйле мөнәсәбәтләргә әлеге тәртип нигезләмәләре, әгәр Татарстан Республикасы законы һәм (яисә) башка норматив хокукий акты белән һәм Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Чуракай авыл жирлеге Советының алар нигезендә кабул ителгән каарлары белән башкасы каралмаган булса, кулланылмый.

2 нче статья. Инициатив проектлар

1. Инициатив проект дигәндә, әлеге тәртиптә Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Чуракай авыл жирлеге халкының (алга таба - жирлек) жирлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия чараларны гамәлгә ашыру турындагы тәкъдиме жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яисә жирле үзидарә органнарына бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү аңлашыла.

2. Инициатив проект үз эченә түбәндәге мәгълүматларны алырга тиеш:

- 1) жирлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблеманы тасвирау;
- 2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;
- 3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрен) тасвирау;
- 4) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәклे чыгымнарны алдан исәпләү;
- 5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган сроклары;

- б) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынучы заттарның планлаштырыла торган (мөмкин булған) финанс, мәлкәт һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;
- 7) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен, планлаштырылған инициатив түләүләр күләменнән тыш, әлеге акчалардан файдалану күздә тотылган очракта, жирлек бюджеты акчалары күләменә курсәтмә;
- 8) әлеге тәртипнең 3 статьясы нигезендә, жирлек территориясенә яисә аның чикләрендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак өлешен курсәту;

3. Инициатив проект әлеге статьяның 2 өлешиндә караплан белешмәләрне үз эченә алған проектны тасвирлауны үз эченә ала, аңа инициатор каары буенча график һәм (яисә) таблица материаллары күшымта итеп бирелергә мөмкин. Проектны тасвирлауның якынча формасы һәм аны тутыру буенча рекомендацияләр жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана.

3 нче статья. Халық мәнфәгатьләрендә инициатив проектлар гамәлгә ашырыла ала торган территорияне билгеләу

1. Инициатив проектлар жирлек халкы мәнфәгатьләрендә, шулай ук тубәндәге территорияләрдә яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә тормышка ашырылырга мөмкин:

- күпфатирлы йортның подъезды;
- күпфатирлы йорт;
- күпфатирлы йортлар һәм (яки) торак йортлар төркеме (шул исәптән урам, квартал яки планлаштыру структурасының башка элементы);
- торак микрорайоны;
- торак микрорайоннар төркеме;
- торак пункты;
- торак пунктлар төркеме;
- жирлек;

2. Жирле әһәмияттәге аерым мәсьәләләрне (жирле үзидарә органнарына бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү һәм (яки) аерым муниципаль программалар чараларын үтәү буенча инициатив проектларны гамәлгә ашыру максатларында жирлек башкарма комитеты каары (шул исәптән муниципаль программаны раслау турындағы каар) жирлек территориясен өлешиләргә (округка) бүлү каралырга мөмкин. Курсәтелгән очракта инициатив проектлар жирлек территориясенең (округ) тиешле өлеши чикләрендә тәкъдим ителә, тикшерелә һәм гамәлгә ашырыла.

2 бүлек. Инициатив проектларны тәкъдим итү һәм тикшеру

4 нче статья. Проектның инициаторлары

1. Инициатив проектны керту турындағы инициатива белән чыгыш ясарга хокуклы:

- 1) Жирлек территориясендә яшәүче, уналты яшькә җиткән, кимендә ун граждан булған инициатив төркем (алга таба - инициатив төркем);

- 2) территориаль ижтимагый үзидарә органнары;
- 3) авыл торак пункттының старостасы;
- 4) жирле ижтимагый берләшмәләр яисә ижтимагый берләшмәләрнең жирле бүлекчәләре, башлангыч профсоюз оешмалары, торак милекчеләре ширкәтләре, бакчачылық яки яшелчәчелек коммерцияле булмаган ширкәтләре.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән затлар (алга таба-проект инициаторлары):

- 1) инициатив проект әзерлиләр;
- 2) инициатив проект турында фикер алышуны оештыралар яисә әлеге бүлек нигезләмәләре нигезендә инициатив проектка ярдәм итү турындагы мәсьәлә буенча гражданнар фикерен ачыклауны тәэммин итәләр;
- 3) жирлек башкарма комитетына инициатив проект көртәләр;
- 4) инициатив проектны гамәлгә ашыруны контролльдә тотуда катнашалар;
- 5) башка хокукларны гамәлгә ашыралар һәм әлеге тәртиптә һәм аның нигезендә кабул ителгән башка норматив хокукий актларда билгеләнгән вазыйфаларны үтиләр.

3. Инициатив төркем төзү һәм аның әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча каарлар кабул итү, беркетмә белән рәсмиләштерелә.

4. Әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча каарлар территориаль ижтимагый үзидарә органнары булган проект инициаторлары тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә Уставы нигезендә кабул ителә.

5. Әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча каарлар ижтимагый берләшмәләр булган проект инициаторлары тарафыннан аларны гамәлгә кую документлары нигезендә кабул ителә.

5 нче статья. Инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау

1. Инициатив проект, инициатив проектны гамәлгә ашыру күздә тотыла торган жирлек халкы яисә аның бер өлешенең халкы тарафыннан хупланырга тиеш.

2. Проект инициаторы гражданнарның инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча фикерен түбәндәге формаларда ачыклауны оештыра:

- гражданнар жыенында инициатив проектны карау;
- гражданнар жыелышында яисә конференциясендә, шул исәптән территориаль ижтимагый ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында яисә конференциясендә инициатив проектны карау;
- гражданнардан сораштыру үткәрү;
- инициатив проектка ярдәм итү өчен гражданнар имзаларын жыю.

3. Проектның инициаторы инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарың фикерен ачыклауның берничә төрөннөн файдалану турында карар кабул итәргә хокуклы.

6 нчы статья. Инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыене

1. Инициатив проектны курсәту мәсьәләләре буенча гражданнар жыене (алга таба - жыен) проект инициаторы мәрәжәгате нигезендә жирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

2. Жыен үткәру турында проект инициаторының мәрәжәгатендә түбәндәгеләр курсәтелә: - проект инициаторы турында мәгълүмат (инициатив төркем өгъзаларының фамилиясе, исеме, атасының исеме, яшәү яки тору урыны турында белешмәләр, авыл торак пункты старостасының фамилиясе, исеме, атасының исеме, чара проектының башка инициаторының исеме һәм аның урнашу урыны);

- инициатив проект турында мәгълүмат;
- инициатив проектны курсәту мәсьәләләре буенча жирлекнең башкарма комитеты белән үзара хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле затларның фамилиясе, исеме, атасының исеме, телефон номеры;
- жыенны уздыру датасы, вакыты һәм урыны турында тәкъдимнәр;

3. Жыен жирлек Уставы белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

4. Жыен үткәру турында берничә үтенеч көргән очракта, бер жыенда берничә инициатив проект каралырга мөмкин.

7 нче статья. Инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы

1. Инициатив проектны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы (алга таба - жыелыш) проект инициаторы карары белән билгеләнә һәм үткәрелә.

2. Жыелыш авыл жирлеге территорииясе өлешендә үткәрелә, анда яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә инициатив проектны тормышка ашыру планлаштырыла. Әгәр дә бу проектны тормышка ашыру жирлек халкы мәнфәгатьләрендә планлаштырыла икән, жирлек территорииясенең төрле өлешләрендә берничә жыелыш үткәрелергә мөмкин.

3. Жыелышта уналты яшькә житкән, тиешле территорииядә яшәүчеләр катнаша ала.

4. Жыелыш үткәрелергә мөмкин:

1) Турыдан-туры формада - көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм тавышка қуелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү өчен халыкның бердәм булу формасында;

2) Турыдан-туры һәм читтән торып - көн тәртибе һәм тавыш бирүгә қуелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү мәсьәләләре буенча турыдан-туры фикер алышу мөмкинлеген күзәтә тоткан рәвештә - шулай ук халыкның карарларын

билгеләнгән срокта яисә жыелыш үткәрү түрындагы хәбәрдә құрсәтелгән адрес буенча яисә <http://aktanysh.tatarstan.ru> сайтын кулланып тавыш бирү мөмкинлеген күздә токан рәвештә түбәндәге формада - «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә.

5. Бер жыелышта берничә инициатив проектны карау мөмкин. Әлеге очракта жыелышны оештыру һәм үткәрү буенча хокуклар һәм бурычлар проектлар инициаторлары белән бергә гамәлгә ашырыла.

6. Жыелыш үткәрү, документлар әзерләү һәм жибәрү буенча чыгымнары проект инициаторы башкара.

7. Жирлек башкарма комитеты проект инициаторына жыелышны үткәрудә ярдәм итә, шул исәптән аны үткәрү өчен бушлай бина бирә. Жирлек башкарма комитеты карары белән жыелышлар үткәрү өчен бирелә торган бүлмәләр исемлеге билгеләнергә мөмкин.

8. Жыелыш 25 кешедән дә ким булмаган катнашучылар арасында хокуклы дип санала.

8 нче статья. Жыелыш үткәрүгә әзерлек

1. Жыелышны уздыру түрында проект инициаторының карарында түбәндәгеләр құрсәтелә:

- фикер алышу өчен жыелыш үткәрелә торган инициатив проект;
- жыелышны үткәрү формасы (турыдан-туры яки турыйдан-турый-читтән торып);
- жыелышның көн тәртибе, ә жыелышны турыйдан-турый-читтән торып үткәрү очрагында - халық тавыш бирүләрен уздыру планлаштырыла торган мәсьәләләр;
- жыелыш уздыру датасы, вакыты, урыны, ә жыелыш турыйдан-турый-читтән торып уздырылган очракта - шулай ук тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча халыкның каарларын кабул итү тәмамлану датасы, һәм мондый каарлар тапшырылырга тиешле урыны яисә адресы, яки тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча тавыш бирү өчен маҳсуслаштырылган сайттан файдалану түрында карар;
- жыелышта катнашучыларның яки жыелышны турыйдан-турый-читтән торып үткәрү очрагында көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча фикер алышуларда катнашучыларның фаразланган саны;
- жыелыш үткәрелә торган территориядә яшәүчеләргә, аны үткәрү түрында хәбәр итү ысууллары;

2. Проект инициаторы жирлек башкарма комитетына жыелышны үткәрү түрында 10 көннән дә соңга калмыйча язма хәбәрнамә жибәрә.

3. Жыелыш үткәрү түрындагы хәбәрнамәдә құрсәтелә:

- проект инициаторы түрында белешмәләр (инициатив тәркем әгъзаларының фамилиясе, исеме, атасының исеме, аларның яшәү яисә

тору урыны түрүнде белешмәләр, авыл торак пункты старостасының фамилиясе, исеме, атасының исеме, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашкан урыны);

- әлеге статьяның 1 өлешендә каралган белешмәләр;
- жыелышны оештыру һәм үткәрү буенча боеру функцияләрен башкарырга вәкаләтле затларның фамилияләре, исемнәре, телефон номерлары.
- жыелышны үткәрүдә ярдәм итү, шул исәптән жыелышны үткәрү өчен бина бирү (жыелышны түрүндән-турсы, читтән торып үткәрү очрагында түрүндән-турсы фикер алышу) һәм (яки) тавышка куелган мәсьәләләр буенча халык тавыш бирү өчен махсус сайттан файдалану түрүнде үтепчек;

4. Жыелышны уздыру түрүндагы хәбәрнамәгә проектның инициаторы һәм аны оештыру һәм үткәрү буенча боеру функцияләрен башкарырга вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана. Инициатив төркем исеменнән жыелышны үткәрү түрүнде хәбәрнамә инициатив төркем тарафыннан аны оештыру һәм үткәрү буенча боеру функцияләрен үтәргә вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана.

5. Жыелышны үткәрү өчен бина бирү түрүндагы үтепчек булганда, жирлек башкарма комитеты хәбәрнамә көргөн көннән өч көн эчендә проект инициаторына бина бирү мөмкинлеге түрүнде хәбәр итә яки жыелыш үткәрү урынын һәм (яки) датасын һәм вакытын үзгәртергә тәкъдим итә. Проектның инициаторы күрсәтелгән тәкъдимне алган көннән алыш өч көн эчендә жыелышны уздыру урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртүгә ризалыгы яисә килешмәве түрүнде хәбәр итәргә тиеш.

6. Жирлек башкарма комитеты жыелыш үткәрү түрүнде белешмәләр урнаштыра, шул исәптән инициатив проект белән танышу тәртибе түрүнде, жирлекнең рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә яисә махсуслаштырылган сайтта: - жыелыш үткәрү түрүнде хәбәр алышынан көннән соң өч көн эчендә; - проект инициаторы ризалыгын алганнын соң ике көннән дә соңга калмыйча, жыелышны уздыру урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртү түрүнде тәкъдим белән урнаштыра.

7. Жирлекнең башкарма комитеты, жыелыш үткәрүдә ярдәм итү проекты инициаторына ярдәм итү максатыннан, вәкаләтле вәкил билгеләргә хокуклы. Вәкаләтле вәкилне билгеләү түрүнде жирлек башкарма комитеты алдан ук проект инициаторына хәбәр итә.

9 нчы статья. Жыелышны түрүндән-турсы формада үткәрү тәртибе

1. Жыелыш башланганчы проект инициаторы жирлек башкарма комитеты тарафыннан раслана торган форма буенча исемлек төзү белән жыелышта катнашкан гражданнарны теркәүне тәэммин итә. Жыелышта катнашкан гражданнар исемлеге жыелыш беркетмәсенең аерылгысыз өлеше булып тора.

2. Жыелышның көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча тавыш бирү тәртибе жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән раслана. Жыелышның көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча каарлар жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3. Жыелыш проект инициаторы вәкиле тарафыннан ачыла. Жыелышны алыш бару өчен рәис һәм секретарь сайланы.

4. Рәис жыелышны алып бара, көн тәртибендәге сорауларны игълан итә, жыелышта катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә, жыелыш тарафыннан кабул ителгән каарларны формалаштыра, аларны тавышка күя, тавыш бирү нәтижәләрен игълан итә.

5. Секретарь жыелыш беркетмәсе алып бара, анда жыелыш кабул иткән барлық каарлар чагылдырыла, алар буенча тавыш бирү нәтижәләре күрсәтелә. Жыелыш беркетмәсенә жыелыш секретаре һәм рәисе күл күя.

6. Жыелыш беркетмәсендә күрсәтелә:

- жыелышны үткәру урыны һәм вакыты;
- жыелышта катнашкан гражданнар саны;
- яшәү урынын күрсәтеп, жыелыш рәисе һәм секретаре турында белешмәләр;
- жыелышның көн тәртибе, чыгышларның әчтәлеге;
- көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән каарлар.

10 нчы статья. Жыелышны тұрыдан-туры, читтән торып үткәру тәртибе

1. Жыелышның көн тәртибендәге мәсьәләләрне тұрыдан-туры карап тикшеру һәм тавышка куелған мәсьәләләр буенча каарлар кабул итү әлеге тәртипнен 9 статьясында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Тұрыдан-туры фикер алышуда катнашмаган затлар жыелыш үткәру тұрындағы хәбәрдә күрсәтелгән урынга яисә адрес буенча тавыш бирүгә куелған мәсьәләләр буенча язма формада рәсмиләштерелгән каарны жибәрергә хокуклы. Каарның яқынча формасы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана.

3. Тұрыдан-туры, һәм читтән торып үткәрелә торған жыелышта катнашучылар булып, тұрыдан-туры фикер алышуда катнашкан затлар, шулай ук каарлар кабул итү тәмамланғанчы алынган затлар санала.

4. Жыелыш тұрыдан-туры һәм читтән торып уздырылған очракта, махсуслаштырылған сайttan файдаланып, жыелыш үткәру һәм тұрыдан-туры фикер алышуда катнашмаган затларның тавыш бирү тұрында хәбәр үрнаштырылған очракта, көн тәртибе мәсьәләләре буенча әлеге сайttta уздырыла.

5. Жыелышның махсуслаштырылған сайтын кулланып жыелышның көн тәртибе мәсьәләләре буенча тавыш бирү жыелыш үткәрелә торған территориядә яшәүчеләр тарафыннан гамәлгә ашырыла, шәхсән көн тәртибендәге һәр мәсьәлә буенча «риза», «каршы» яки «тоткарландым» дигән формулировкалар белән белдерелгән көн тәртибенен һәр мәсьәләсе буенча каар күрсәту юлы белән электрон формада башкарыла. Махсус сайтын кулланып тавыш бирүдә катнашучылар булып, тавыш бирү датасына һәм вакытына кадәр, электрон формада тавыш биргән кешеләр санала. Халыкны идентификацияләү бердәм идентификация һәм аутентификация системасы хисап язмасын кулланып башкарыла.

Тавыш бирү аның башлану датасы һәм вакыты белән, тәмамлану датасы һәм вакыты тәмамланғанчы, тәнәффесез үткәрелә.

6. Махсус сайтны кулланып тавыш бирү нәтижәләре беркетмә рәвешендә формалаштырыла һәм сайтта мондый тавыш бирү тәмамланганнан соң, бер көн эчендә урнаштырыла. Расланган тавыш бирү беркетмәсен, жирлек башкарма комитеты проект инициаторына аларны формалаштырганнан соң, өч көн эчендә жибәрә. Күрсәтелгән беркетмә жыелыш беркетмәсенең аерылғысыз өлеше булып тора.

7. Тавыш бирүне уздырганда жыелышта катнашучы һәр кешедән «Шәхси мәгълүматлар турында» Федераль законның 9 статьясында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә торган шәхси мәгълүматларны эшкәртүгә ризалыгы алынырга тиеш.

8. Тавыш бирү тәмамланганнан соң, сорашып белешү юлы белән яисә махсуслаштырылган сайт кулланып, секретарь жыелыш беркетмәсен өзөрли, аңа секретарь һәм жыелыш рәисе имза сала.

9. Турыйдан-туры һәм читтән торып уздырыла торган жыелыш беркетмәсендә күрсәтелә:

- Турыйдан-туры фикер алышу урыны һәм вакыты;
- читтән торып тавыш бирү ысулы, аның башлану һәм тәмамлану вакыты;
- жыелышта катнашкан гражданнар саны;
- яшәү урынын курсәтеп, жыелыш рәисе һәм секретаре турында белешмәләр;
- жыелышның көн тәртибе, турыйдан-туры фикер алышудагы чыгышларның эчтәлеге;
- көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән карарлар һәм алар буенча тавыш бирү нәтиҗәләре.

11 нче статья. Инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясен үткәру

1. Инициатив проектны гамәлгә ашыру күздә тотылган, 16 яшькә житкән кешеләр саны 1000 кешедән артып китсә, инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе (алга таба - конференция) үткәрелергә мөмкин.

2. Конференция әлеге тәртипнен 7-10 статьяларында билгеләнгән тәртиптә, әлеге статьяда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып үткәрелә.

3. Конференцияне үткәру турында проект инициаторы карарында, әлеге тәртипнен 8 статьясындагы 1 өлешендә каралган нигезләмәләр белән беррәттән, күрсәтелергә тиеш:

- 16 яшькә житкән, территориядә яшәүче 100 кешедән 1 делегаттан да ким булмаган сайлау өчен вәкиллек нормасы; - делегатларны сайлау өчен жыелышлар уздыру сроклары һәм тәртибе.

4. Конференция беркетмәсенең аерылғысыз өлеше булып делегатлар сайлау турында жыелыш беркетмәләре тора.

12 нче статья. Инициатив проектларга ярдәм итү өчен гражданнар имзаларын жыю

1. Инициатив проектларны хуплап гражданнар имзаларын жыю (алга таба - имзалар жыю) проект инициаторы тарафыннан үткөрелө.

2. Инициатив проектларга ярдәм итү өчен имзалар саны, инициатив төркем әгъзалары имзаларын да кертеп, 25 кешедән дә ким булмаска тиеш.

3. Имзалар жыю түбәндәгө тәртиптә башкарыла:

- Имзалар, аларны имза көгазенә керту юлы белән жыела, аның формасы жирлекнән башкарма комитеты тарафыннан раслана;
- имза көгазендә имзалар жыюны гамәлгә ашыручи инициатив проект күрсәтелө;
- имза көгазендә яшәүченең имzasы һәм аны керту датасы куела. Имза һәм аны кую датасын кеше үз кулы белән куя. Имза кую көгазендә куела торган кулланучы турында белешмәләр, имзалар жыючы зат үтенече буенча, кул кую көгазенә кертелергә мөмкин. Әлеге мәгълүматлар кульязма ысул белән генә кертелә, шул ук вакытта карандаш куллану рөхсәт ителми;
- яшәүче бер үк инициатив проектны яклап бер генә тапкыр имза куярга хокуклы;
- һәр язылу көгазе проект инициаторы вәкиленең имзалары белән расланырга тиеш. Имза салу көгазен раслаганда, имзалар жыючы проект инициаторы вәкиле үз фамилиясен, исемен һәм атасының исемен, туган көнен, яшәү урынын үз кулы белән күрсәтә, шулай ук үз имзасын һәм аны керту датасын куя;
- имзалар жыйганда, имза көгазенең алгы һәм арткы ягын тутыру рөхсәт ителә. Шул ук вакытта арткы як имзаларның бердәм нумерациясе белән алгы якның дәвамы булып тора, ә таныклау имзалары һәм имзалар жыюны гамәлгә ашыручи проект инициаторы вәкиле турында белешмәләр имза көгазенең арткы ягында бары тик яшәүченең соңғы имзасыннан соң гына куела;
- имзалар жыйганда «Шәхси мәгълүматлар турында» Федераль законның 9 статьясында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә торган һәр кешенең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалыгы алышырга тиеш.

13 нче статья. Әлеге инициатив проектка ярдәм итү турында
гражданнарның фикерләрен ачыклау өчен сораштыру
үткәрү

1. Әлеге инициатив проектка ярдәм итү турында гражданнар фикерен ачыклау өчен (алга таба-сораштыру) жирлек халкы инициативасы яисә аның өлешендә үткәрелә, аларда түбәндәгө очракларда инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә:

- инициатив проектны тулаем авыл жирлеге мәнфәгатьләрендә тормышка ашыру тәкъдим ителә;
- инициатив проектны халық мәнфәгатьләрен күздә тотып гамәлгә ашыру тәкъдим ителә, аларның саны 1000 кешедән артып китә.

2. Сораштыру билгеләү өчен проект инициаторы жирлек советына гариза жибәрә, анда түбәндәгеләр күрсәтелә:

- сораштыру үткәрү тәкъдим ителә торган инициатив проект;
- проект инициаторының тәкъдимнәре:
  - а) сораштыру үткәрү датасы һәм сроклары турында;
  - б) тәкъдим ителә торган мәсьәләнәне (мәсьәләләрне) формалаштыру турында;

- в) сораштыру үткәрү методикасы түрында;
  - г) сораштыруда катнашучы муниципаль берәмлек халкының минималь саны түрында;
- проект инициаторы түрында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилиясе, исеме, атасының исеме, аларның яшәү яки тору урыны түрында белешмәләр, авыл торак пункттының исеме, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны).

3. Әгәр проектның инициаторы инициатив төркем булса, гариза инициатив төркемнең барлық әгъзалары тарафыннан имзалана. Әгәр проектның инициаторы булып әлеге тәртипнен 4 статьясындагы 1 өлешиндә курсәтелгән башка затлар торса, гаризага проект инициаторының вәкаләтле заты һәм инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган 10нан да ким булмаган авыл жирлекендә яшәүче кеше имза сала. Бу очракта гаризада шулай ук гаризага (фамилиясенә, исеменә, атасының исеменә, аларның яшәү яки тору урыны түрында белешмәләргә) кул куйган затлар түрында белешмәләр күрсәтелә.

4. Жирлек советы гариза көргөн көннән 30 көннән дә соңга калмыйча аның карый һәм сораштыру билгеләү яки сораштыру бирүдән баш тарту түрында карап кабул итә.

5. Сораштыру үткәрү түрындагы инициативаны әлеге статьядә билгеләнгән тәртипне бозу, әгәр хокук бозулар инициативаны тәкъдим итүдә катнашкан жирлек халкының ихтыяр белдерүе нәтижәләрен дөрес итеп билгеләргә мөмкинлек бирмәсә, сораштыру бирүдән баш тарту өчен нигез булып тора.

6. Инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнардан сораштыру, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары түрында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 31 статьясындагы 4 өлеше нигезендә, жирлекнең норматив хокукый актында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

7. Сораштыруда жирлек халкы яисә аның инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган, 16 яшькә житкән өлеше катнашырга хокуклы.

8. Авыл жирлеге башкарма комитеты сораштыру нәтижәләрен проект инициаторына 3 эш көненнән дә соңга калмыйча житкерә.

3 бүлек. Инициатив проектларны керту һәм карау

14 нче статья. Жирлек башкарма комитетына инициативалы проектлар керту

1. Инициатив проект керткәндә авыл жирлеге башкарма комитетына тәкъдим ителә:

- 1) кәгазь чыганактагы һәм электрон формадагы проектның график һәм (яисә) таблица материаллары күшүмтә итеп бирелә торган тасвирламасы;
- 2) әлеге Нигезләмәнең 4 статьясындагы 4, 5 өлешиләре нигезендә инициатив төркем төзү беркетмәсе яисә башка документлар, шулай ук проект инициаторының инициативалы проектның караганда һәм гамәлгә ашырганда аның

исеменнән жирле башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле затларны билгеләү турындагы каары;

3) гражданныар жыены, жыелышы яисә конференциясе беркетмәсе, гражданныардан сорашиб белешү нәтижәләре һәм (яисә) жирлек халкының яисә аның бер өлешенең инициатив проектына ярдәм күрсәтүен раслый торган имза кәгазыләре.

2. Өлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документлар инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда жирлек Башкарма комитеты белән эш итәргә вәкаләтле зат тарафыннан жирлек башкарма комитетына турыйдан-туры тапшырыла яисә, аны күчереп жибәргәндә һәм капитал салуда игълан ителгән кыйммәт белән, почта аша жибәрелә.

3. Проектны керту датасы булып, өлеге статьяның 1 өлешендә жирлек башкарма комитеты тарафыннан күрсәтелгән документларны алу көне тора.

4. Документлар инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда жирлекнең башкарма комитеты белән турыйдан-туры эш итәргә вәкаләтле зат тарафыннан жирлекнең башкарма комитетына тапшырылган очракта, күрсәтелгән затка, жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан исемлек һәм аларны алу датасын күрсәтеп, документлар алуда расписка бирелә. Расписка авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан документлар кабул ителгән көнне тапшырылырга тиеш.

15 нче статья. Инициатив проектларны карау буенча комиссия

1. Инициатив проектларны карау буенча комиссия (алга таба - комиссия) инициатив проектларның социаль-икътисадый әһәмиятен объектив бәяләү һәм аларны конкурс нигезендә сайлап алу максатында төзелә.

2. Комиссия 5 кешене тәшкил итә.

3. Комиссиянең шәхси составы авыл жирлеге башкарма комитеты каары белән билгеләнә. Комиссия әгъзаларының гомуми саныннан яртысы жирлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә. Комиссия составы комиссия тарафыннан кабул ителә торган каарларга йогынты ясарга мөмкин булган мәнфәгатьләр каршылыклары барлыкка килү мөмкинлеген төшереп калдыру өчен формалаштырыла.

4. Комиссия - комиссия рәисе, комиссия рәисе урынбасары, комиссия секретаре һәм аның эшендә катнашучы комиссия әгъзаларыннан тора.

5. Комиссия рәисе:

- комиссия эшен оештыра, аның эшчәнлеге белән житәкчелек итә;
- комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе проектын формалаштыра;
- комиссия әгъзаларына йөкләмәләр бирә;
- комиссия утырышларында рәислек итә.

6. Конкурс комиссиясе рәисе урынбасары, вакытлыча булмаганда, конкурс комиссиясе рәисе вазыйфаларын башкара.

7. Комиссия секретаре:

- комиссия эшчәнлеген мәгълумати һәм документлар белән тәэммин итүне, шул исәптән комиссия утырышына әзерләүне гамәлгә ашыра;
- комиссия әгъзаларына, проект инициаторларына һәм комиссия утырышына чакырылган башка затларга комиссиянең чираттагы утырышын үткәру датасын, урынын һәм комиссиянең чираттагы утырышының көн тәртибе турында хәбәр итә;
- комиссия утырышлары беркетмәләрен алып бара.

8. Комиссия әгъзасы:

- комиссия эшендә, шул исәптән комиссия утырышларында катнаша;
- комиссия эше мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр көртә;
- комиссия утырышларында карала торган документлар һәм материаллар белән таныша;
- комиссия утырышында катнашучыларга сораулар бирә;
- комиссия утырышларында тавыш бирә.

9. Комиссия эшенең төп формасы - утырышлар.

10. Комиссия утырыши аның әгъзаларының яртысыннан да ким булмаган өлеше булган очракта хокуклы дип санала.

11. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә комиссия тарафыннан инициатив проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэммин ителә. Проект инициативасын карау планлаштырыла торган комиссия утырыши турында проектны башлап жибәрүчеләргә аны үткәру көненә кадәр биш көннән дә соңга калмычча хәбәр ителә.

12. Проект турында фикер алышу һәм комиссия тарафыннан каарлар кабул итү проект инициаторы һәм башка чакырылган затлар катнашыннан башка башкарыла.

13. Комиссия каары утырышта катнашучылар саныннан құпчелек тавыш белән ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавышлар тигез булғанда, комиссия утырышында рәислек итүче тавышы хәлиткеч булып тора.

14. Комиссия әгъзалары каарлар кабул итү турындагы мәсьәләләр буенча фикер алышканда тигез хокукларга ия.

15. Комиссия кабул иткән каар белән килешмәгән очракта, комиссия әгъзасы үзенең аерым фикерен язма рәвештә бәян итәргә хокуклы, ул комиссия утырыши беркетмәсенә күшүп бирелергә тиеш.

16. Комиссия утырыши нәтижәләре буенча беркетмә төзелә, ул комиссия утырышында рәислек итүче, комиссия секретаре һәм аның утырышында катнашкан комиссия әгъзалары тарафыннан комиссия утырыши уздырылғаннан соң өч эш көне эчендә имзалана.

17. Комиссия секретаре, комиссия утырыши беркетмәсенә кул куелган көннән соң килүче эш көненнән дә соңга калмычча, аны жирлек башкарма комитеты житәкчесенә жибәрә.

18. Комиссия эшчәнлеген оештыру-техник яктан тәэммин итүне жирлекнән башкарма комитеты башкара.

16 нчы статья. Жирлекнең башкарма комитеты инициатив проектын карау тәртибе

Инициатив проект жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан аны көрткән көннән алып 30 көн эчендә карала.

1. Инициатив проектны администрациягә керту түрүнда мәгълүмат «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының ресми порталында» басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш. веб-адрес буенча:

<http://pravo.tatarstan.ru> һәм Интернет мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә, инициатив проект жирлек башкарма комитетына кертелгән көннән алып өч эш көне дәвамында, әлеге тәртипнәң 2 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән белешмәләрне, шулай ук проект инициаторлары түрүнда мәгълүмат урнаштырырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнар, аларны тәкъдим итү вакыты күрсәтелеп, авыл жирлеге башкарма комитетына үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен бирү мөмкинлеге түрүнда хәбәр итәләр.

2. Инициатив проект буенча искәрмәләр һәм тәкъдимнәр бирү вакыты жиде әш көнен тәшкил итә. Үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен 16 яшкә житкән жирлек халкы жибәрергә хокуклы. Искәрмәләр һәм тәкъдимнәр авыл жирлеге башкарма комитетына түрьдан-турь мәрәжәгать итүче тарафыннан тапшырыла яки почта аша жибәрелә.

3. Инициатив проект буенча искәрмәләрне һәм тәкъдимнәрне гомумиләштерүне комиссия башкара.

4. Инициатив проектны карау нәтиҗәләре буенча комиссия авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесенә әлеге статьяның 7 өлешендә күрсәтелгән каарларның берсен кабул итәргә тәкъдим итә. Комиссия каарында шулай ук проектны эшләп бетерү буенча тәкъдимнәр дә булырга мөмкин.

Әгәр жирлек башкарма комитетына берничә инициатив проект кертелгән булса, шул исәптән естенлекле проблемаларны тасвирлау белән, комиссия авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесенә конкурс нигезендә сайлап алуны оештырырга тәкъдим итә.

5. Конкурс сайлап алу әлеге тәртипнәң 17 статьясы нигезендә оештырыла. Конкурста сайлап алуны үткәрү түрүндагы хәбәр проектлар инициаторларына тиешле каар кабул итәлгәннән соң өч көннән дә соңға калмыйча жибәрелә.

6. Комиссия тәкъдимен исәпкә алыш яки конкурс нәтиҗәләре буенча жирлек башкарма комитеты житәкчесе түбәндәге каарларның берсен кабул итә:

- авыл жирлеге бюджеты түрүндагы каарда караплан бюджет ассигнованиеләре чикләрендә жирлек бюджеты проектын төзу һәм карау тәртибе (жирлек бюджеты түрүндагы каарга үзгәрешләр керту) нигезендә әлеге инициатив проектны хупларга һәм аны әшне дәвам итәргә;
- Инициатив проектны хуплаудан баш тартырга һәм инициатив проектны хуплаудан баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, аны проект инициаторларына кайтарырга.

8. Авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе инициатив проектка ярдәм итүдән баш тарту түрүнда түбәндәге очракларның берсендә каар кабул итә:

- инициатив проектны керту һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

- инициатив проектның федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукий актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукий актлары, жирлек Уставы таләпләренә туры килмәве;
- жирле үзидарә органнарында кирәклө вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициативалы проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;
- инициатив түләүләр барлыкка килмәгән инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәклө чараплар күләмендә жирлек бюджеты чараплары булмау;
- инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтижәлерәк хәл итү мөмкинлеге булу;
- конкурс сайлап алуын узмаган инициатив проектны тану.

9. Проектны карау нәтижәләре буенча карап проект инициаторына кабул ителгән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча жибәрелә.

10. Жирлекнең башкарма комитеты, ә әлеге статьяның 8 өлешендәге 5 пунктында каралган очракта, проект инициаторларына инициатив проектны бергәләп эшләп бетерергә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең яки дәүләт органының жирле үзидарә органына аларның компетенциясе нигезендә тәкъдим итәргә тиеш. Проектны эшләп бетерү өчен комиссия комиссия әгъзалары, жирлек башкарма комитеты вәкилләре, проект инициаторы вәкилләре арасыннан эшче төркем төзи, шулай ук проектны эшләп бетерү вакытын билгели. Эшләп бетерелгән инициатив проект комиссия тарафыннан әлеге тәртипнең 15 статьясы һәм әлеге статья нигезендә карала.

17 нче статья. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу

1. Конкурс сайлап алуны комиссия башкара.
2. Конкурс сайлап алу критерияләре булып тора:

  - инициатив проект хәл итүгә һәм аны гамәлгә ашыруга юнәлтелгән проблемаларны билгеләүдә халыкның катнашу дәрәҗәсе;
  - инициатив проектны гамәлгә ашырудан социаль нәтижәлелек;

3. Конкурс сайлап алу критерийләри, аларның әһәмияте, аларга тиешле баллар һәм үлчәү коэффициентлары әлеге тәртипкә күшүмтада (алга таба - критерийлар) билгеләнгән.

4. Конкурста сайлап алу әлеге тәртипнең 15 статьясы нигезендә үткәрелә торган комиссия утырышында гамәлгә ашырыла. Комиссия инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узган инициатив проектларны ачыклау критерийлары нигезендә бәяләүне гамәлгә ашыра.

5. Конкурс нигезендә сайлап алу нәтижәләре буенча, йомгаклау билгесен исәпкә алыш, комиссия узган яисә конкурс сайлавы узмаган инициатив проектларын игълан итү турында каарлар кабул итә.

6. Үткән конкурс сайлавы барлык критерийлар буенча максималь суммар балл алган инициатив проект (ике, өч инициативалы проект һ.б.) игълан ителә.

18 нче статья. Инициатив проектны гамәлгә ашыру турында жирлек башкарма комитеты карары

1. Инициатив проектны гамәлгә ашыру түрүнда жирлек башкарма комитеты житәкчесе карап чыгара.

2. Инициатив проектны гамәлгә ашыру түрүндагы карап үз эченә алырга тиеш:

- инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәсендә барлықка килергә тиеш булган объектның исеме (адресы яки урыны күрсәтелгөн) яисә гамәлгә ашыруга инициатив проект жибәрелгән чараның атамасы;
- жирлек бюджеты акчаларын тоту юнәлеше (төзелеш, реконструкцияләү, сатып алу, чара (чарапар) үткөрү һәм башкалар;
- инициатив проектны тормышка ашыруга бүлеп бирелә торган жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүченең атамасы;
- заказ бирүче, төзүче атамасы;
- объектны файдалануга тапшыру (сатып алу), чараны (чарапарны) тормышка ашыру;
- инициатив түләүләр күләме бүлеп, объектның фаразланган (чикле) бәясе яисә чараны (чарапарны) уздыруга акчаларның ин чик күләме;
- объектның фаразланган (чик) бәясен яки инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чарапарны) үткөрүгә чарапарның ин чик күләмен гамәлгә ашыру еллары буенча бүлү.

19 нчы статья. «Интернет» мәғълүмат-коммуникация чөлтәрендә инициативалы проект түрүнде мәғълүматны бастырып чыгару (халықка житкерү) һәм урнаштыру тәртибе

Инициатив проектны жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан карау, инициатив проектны гамәлгә ашыру барышы, шул исәптән акчаларны файдалану, аны гамәлгә ашыруда кызыксынуучы затларның мәлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашуы түрүнде, «Татарстан Республикасының хокукий мәғълүматның рәсми порталы»да веб-адрес буенча бастырып чыгарылырга (халықка житкерелергә): <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Интернет мәғълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә Актаныш муниципаль районның рәсми сайтында веб-адрес буенча: <http://aktanysh.tatarstan.ru> урнаштырылырга тиеш.

Авыл жирлеге Башкарма комитетының инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәләре түрүндагы хисабы «Татарстан Республикасы хокукий мәғълүматының рәсми порталында» веб адресы буенча: <http://pravo.tatarstan.ru> басылып чыгарга (халықка житкерелергә) һәм «Интернет» мәғълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң 30 календарь көн эчендә урнаштырылырга тиеш.

Татарстан Республикасы
Актаныш муниципаль районы
Чуракай авыл жирлегенең
иинициатив проектларны тәкъдим итү,
керту, фикер алышу һәм карау
тәртибенә карата күшүмтә

Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу критерийлары, аларның
әһәмияте, аларга тиешле баллар һәм үлчәү коэффициентлары

№ т/б	Конкурс сайлап алу критериясе исеме	Конкурс сайлап алу критериясенең әһәмияте	Баллар саны	Улчәү коэффициенты
1.	Критерийлар төркеменең атамасы курсәтелә			
1.1.	Критерийлар атамасы курсәтелә	Критерийлар әһәмияте курсәтелә	Тиешле критерийга ирешкәндә бирелә торган	Берәмлек өлешләрендә үлчәү коэффициенты критерийның әһәмиятлелегенә

			баллар саны күрсәтелә	бәйле рәвештә күрсәтелә, барлық авырлық коэффициентларының суммасы берәмлек тәшкил итәргә тиеш
		Критерийлар әһәмияте курсәтелә	90 балл	
		Критерийлар әһәмияте курсәтелә	80 балл	